

Det tør anses for ret sikkert, at hvis Lovforslaget vedtages i den Skikkelse, hvori det her foreslaas, vil den nye Lov komme til at virke i 3 Aar, og at der i disse 3 Aar ikke vil finde nogen Revision Sted. Og naar de 3 Aar er gaaede, staar Rigsdagen overfor betydelige Arbejder, Revision af andre vigtige Love, som vil optage dens Tid, og saa er det jo muligt, at det kan være vanskeligt samtidig at komme til en gennemgribende Revision af Loven om Jord til Landarbejdere.

Den efter Renteforhøjelsen vigtigste Bestemmelse i Lovforslaget er uden Tvivl Bestemmelsen om, at Laaneværdien sættes op fra 6,500 til 8,000 Kr. Jeg billiger i høj Grad denne Bestemmelse, og jeg kan paa mit Partis Vegne yde Ministeren Tilsgagn om Støtte til at faa denne Bestemmelse gennemført. Jeg kan det saa meget mere, som Forslaget om at sætte Laaneværdien op i Virkeligheden giver os Socialdemokrater Ret i den Betragtning, vi hele Tiden har gjort gældende, at man altid har været for knap i sin Udmaaling af Jord til Landarbejdere. De Brug, der har kunnet oprettes, har gennemgaaende været for smaa.

Jeg skal ikke paa Sagens nuværende Trin stille Krav om en yderligere Revision af Loven. Jeg kan undlade det saa meget mere, som jeg helst ser, at man nøjes med at forlænge Loven et Aar, og haaber paa, at vi om et Aar er kommet ind i roligere politiske Forhold, saa at enhver kan tage frit og ugenert sit Standpunkt til Lovforslaget uden derved at volde nogen Forstyrrelse i det øvrige Lovgivningsarbejde. Der kunde ellers være god Grund for os Socialdemokrater til at fremsætte Krav om en videre gaaende Revision af Loven, og da navnlig, hvis man ikke vil gaa med til kun at forlænge den gældende Lov for et Aar. Det Lovforslag, som her foreligger, opfylder intet af de Krav, som vi Socialdemokrater gennem Aarene har fremsat her i Folketinget: Kravet om, at Samfundet skal eje Jorden, at der indføres offentligt Fæste, at der indføres Ekspropriationsbestemmelser i Loven, og at der ogsaa gives andre end de egentlige Landarbejdere Adgang til at faa Jord at dyrke efter Husmandsloven. Men jeg vil, som sagt, afstaa derfra, fordi jeg ønsker, at vi nøjes med at forlænge den nugældende Lov et Aar.

De halve Foranstaltninger, som man nu kan faa gennemført, vil dog ikke tilfredsstille nogen Part. De vil sikkert ikke tilfredsstille den højtærede Landbrugsmi-

nister, der gentagne Gange har haft Lejlighed til at udtale sig for langt videre gaaende Reforme, og de kan heller ikke tilfredsstille Landarbejderne. Thi de forøgede Priser paa Jord, Bygninger og navnlig Husdyr vil sikkert føre til, at efter Lovforslaget, som det her foreligger, vil det i det væsentlige være lige saa vanskeligt for Landarbejderne at komme i Besiddelse af Jord at dyrke, som det har været efter den nugældende Lov. Jeg vil ikke undlade at gøre opmærksom paa, at ved Siden af, at man forhøjer Renten fra 3 pCt. til 4 pCt., stiller man yderligere Krav til Landarbejderne, stiller Krav til dem om at møde med $\frac{1}{10}$ ogsaa af den forhøjede Laanesum, saa at de nu skal møde med 800 Kr. for at faa et Husmandsbrug. Og da Forholdet har været, at det hovedsagelig har været ældre gifte Landarbejdere, der har søgt Statslaan til Oprettelse af Husmandsbrug, er det ret indlysende, at det vil være vanskeligt for mange af dem at skulle møde med det større Beløb, de 800 Kr., som nu fordres. Det er akkurat det dobbelte af, hvad man forlangte, at Landarbejderen skulde møde med, da den første Lov blev vedtaget her i Rigsdagen i 1899. Virkningen af de hidtil gældende Love har, synes jeg, til fulde godtgjort, at man har taget fejl.

I alt har nu Loven om Oprettelse af Husmandsbrug virket i 14 Aar, og i disse 14 Aar er der oprettet 6,745 Husmandsbrug. Det er ikke noget stort Tal, særlig naar det tages i Betragtning, at man oprindelig stillede langt større Forhaabninger med Hensyn til Oprettelsen af Husmandsbrug. Jeg skal saaledes anføre, at den Kommission, der blev nedsat i 1894 til Drøftelse af dette Forhold, i sit Forslag til Regeringen krævede, at der i de kommende 5 Aar skulde oprettes 5,000—6,000 Husmandsbrug, og i det Regeringsforslag, som blev forelagt i Rigsdagssamlingen 1896—97, var Planen den, at der i de kommende 5 Aar skulde oprettes 6,000—7,000 Husmandsbrug. I de første 5 Aar, Loven virkede, tænkte man sig altsaa at kunne oprette lige saa mange Husmandsbrug, som man nu i alt har faaet oprettet i de 14 Aar, de forskellige Love har virket.

Naar Virkningerne af Husmandslovene er blevet, som de er, skyldes det for en væsentlig Del den Omstændighed, at man har villet noget mere end alene hjælpe Landarbejdere til at komme i Besiddelse af Jord. Man har ikke blot villet dette, man har tillige haft til Hensigt at gavne